

**CENTRAAL
MUSEUM**
UTRECHT

**JAARVERSLAG
2021**

INHOUD

INLEIDING	3
TERUGBLIK RAAD VAN TOEZICHT	5
SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT	7
PROFIELSCHETS RAAD VAN TOEZICHT	8
100 JAAR AGNIETENSTRAAT	9
CORONA	10
VOICES OF FASHION	11
DE BOTANISCHE REVOLUTIE	13
EXPO 7 EN 8	15
UTRECHT LOKAAL	17
PROGRAMMA'S	18
INCLUSIE EN DIVERSITEIT	21
ONLINE EN DIGITAAL	24
NIJNTJE MUSEUM	26
RIETVELD SCHRÖDERHUIS	27
DEVELOPMENT & FILANTROPIE	28
AANKOPEN EN SCHENKINGEN	30
OVERZICHT VAN ALLE AANKOPEN EN SCHENKINGEN	31
ONDERZOEK EN PUBLICATIES	35
PERSONEEL	36
VOORUITBLIK 2022	37
COLOFON	39

INLEIDING

Terugblikkend op het jaar 2021 valt op dat met name de vorm en inhoud binnen grote tentoonstellingen als *Voices of Fashion* en *De botanische revolutie* steeds sterk samenvloeien en elkaar aanvullen, waarbij de signatuur van het Centraal Museum duidelijk zichtbaar is: interdisciplinair, gedurfd vormgegeven en gelaagd in de publieksbemiddeling. Gericht op een brede doelgroep zonder de fijnproever uit het oog te verliezen en andersom.

Het aankoopbeleid van het Centraal Museum is in 2021 opnieuw actueel en ambitieus gebleken, waarbij het brede pallet in disciplines en geografie scherp in de gaten werd gehouden. Vanuit onze visie op het actief agenderen van diversiteit en inclusie werd een mooie selectie kunstenaars aan de collectie toegevoegd. Er is daarnaast intensief samengewerkt met andere musea in het samenwerkingsverband *Musea Bekennen Kleur* en binnen het museum zijn verschillende werkgroepen gestart om

beleid op diversiteit en inclusie te ontwikkelen. Deze werkgroepen werden toegespitst op de vier p's: Programma, Publiek, Personeel, Partners, met ruimte voor kennisuitwisseling en (zelf)reflectie. Binnen *Musea Bekennen Kleur* willen deelnemende musea samen hun inspanningen versterken en zo bijdragen aan een inclusieve wereld. Dit heeft tot dusver onder andere geleid tot een beleidsnotitie met een activiteitenprogramma, rondetafelgesprekken en concrete aandacht in onze tentoonstellingen en activiteiten.

Andere aantoonbare successen het afgelopen jaar waren de genereuze toezeggingen door respectievelijk Fonds 21 EXTRA voor digitale innovatie en door de Hartwig Art Foundation voor Landhuis Oud Amelisweerd, waar visie zich laat kapitaliseren in kwalitatieve groei. Maar ook het tekenen van de koopovereenkomst voor de grond waarop de uitbreiding van het nijntje museum gerealiseerd kan worden. De ontwerpen zijn klaar, de vergunningen verleend en de bouw start in 2022. Als gevolg hiervan heeft het nijntje museum tijdelijk een prachtig logeeraadres gevonden in de voormalige bibliotheek aan de Oudegracht 167. Ook de verduurzaming van de 1920-vleugel staat in de startblokken en voor het nieuw te bouwen depot is het voorlopig ontwerp begin volgend jaar gereed. Het Centraal Museum is daarnaast verheugd dat ondanks de wisselende coronamaatregelen het publiek het museum gelukkig weer snel wist te vinden. In eerste instantie beperkt door de 1,5 meter maatregel, maar uiteindelijk zaten we in de loop van het jaar alweer op 80 à 85% van het reguliere bezoekersaantal in 2019. Door de twee lockdowns in 2021 was het museum uiteindelijk maar 29 weken geopend voor publiek, dit betekent dat er op jaarbasis 125.000 mensen onze musea bezochten, terwijl het gemiddelde voor corona nog 350.000 bezoekers per jaar was.

We hebben het afgelopen jaar ook voor uitdagingen gestaan, zoals het behouden van het teamgevoel en het tegengaan van verbrokkeling binnen de thuiswerksituatie.

We hielden de motivatie erin door veel te investeren in nieuwsbrieven, attenties en aandacht voor elkaar. Gelukkig beschikken we over een zeer collegiale en goed samenwerkende organisatie die elkaar op dit gebied wist te vinden. De flexibiliteit en bereidwilligheid toont nog eens extra de enorme betrokkenheid van medewerkers én vrijwilligers aan. Ook het onderhouden van relaties met buitenlandse collega's was complexer als gevolg van de coronamaatregelen. Het schakelen in het tentoonstellingsprogramma en het voortdurend wikken en wegen of een tentoonstelling al dan niet verlengd of uitgesteld moest worden, vroeg veel flexibiliteit van iedereen.

Om in 2022 de publieksservice beter te kunnen afstemmen op de wensen van de bezoekers en de toename van digitale ticketverkoop, is het afgelopen jaar gewerkt aan een reorganisatie. Het doel hiervan is het onder één afdeling brengen van alle vrijwilligers, waardoor maximale uitwisselbaarheid in verschillende functies mogelijk wordt. Ook is de functie van audiotourbegeleider en medewerker ticket office samengevoegd tot een nieuwe functie: Rietveld Schröderhuis medewerker. Als gevolg van deze reorganisatie hebben we afscheid moeten nemen van twee medewerkers. Daarnaast zal het Centraal Museum zich actief inzetten voor de verdere ontwikkeling en scholing van haar medewerkers door een intensief opleidingsprogramma; met meer aandacht voor de bedrijfscultuur en een betere balans tussen ambities en capaciteit. Hiermee geven we invulling aan de belangrijkste aandachtspunten uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in 2021 is gehouden. Ook de verdere professionalisering van de interne informatievoorziening vormt een belangrijk agendapunt. Dit traject zal in nauwe samenwerking met de nieuwe controller, informatiemanager en medewerkers digitale media plaatsvinden.

Vooruitblikkend op het jaar 2022 kunnen we alvast de nodige hoogtepunten uitlichten, zoals de verlenging van de tentoonstelling *De botanische revolutie*. Vanwege de sluiting van het museum aan het einde van het jaar, is besloten om de expositie met drie maanden te verlengen. De stad Utrecht viert in 2022 haar 900-jarig bestaan, waarbij we als museum een prachtige bijdrage leveren aan dit feestelijke moment.

In de tentoonstelling *Double Act* zullen meeslepende videokunstwerken in dialoog gaan met 17-eeuwse schilderijen uit onze collectie. Naast de grote Stallententoonstellingen geven we met een hele diverse keur aan Utrechtse makers ook sprankelend invulling aan het Utrecht Lokaal. Het Centraal Museum kijkt reikhalzend uit naar de heropening van het uitgebreide en vernieuwde nijntje museum in de herfst van 2022 en naar de afronding van de renovatie van de jaren 1920-vleugel in december 2022. Ook vieren we volgend jaar de start van de samenwerking met Oud Amelisweerd, waarbij we een artistiek ambitieus en gratis toegankelijk publieksprogramma opstarten voor de komende vijf jaar.

Voor de komende maanden wenst het Centraal Museum al haar bezoekers, medewerkers, vrijwilligers en partners een goede gezondheid toe en ongecompliceerde toegang tot kunst en cultuur, die het leven van inspiratie en vreugde voorziet.

Met deze geestelijke brandstof kunnen we veel meer aan, want het verruimt onze blik en daardoor zijn we in staat zaken van meerdere kanten te bekijken. Wij hopen dat we op deze manier kunnen bijdragen aan een betere wereld waarin we toleranter zijn voor elkaar en beter voor de wereld waarin we leven.

Bart Rutten en Marco Grob
Directie Centraal Museum

TERUGBLIK RAAD VAN TOEZICHT

Ook het jaar 2021 stond vooral in het teken van COVID-19 en de maatregelen die in dat kader moesten worden genomen. Het Centraal Museum, het nijtje museum en het Rietveld Schröderhuis waren genoodzaakt meer dan de helft van het jaar de deuren gesloten te houden, tentoonstellingen te verzetten of de duur ervan sterk in te korten.

Dat alles had opnieuw heel veel minder bezoekers tot gevolg. Ook de zijdelingse effecten van de maatregelen op de organisatie waren vergaand. De Raad van Toezicht heeft veel waardering voor de manier waarop ook dit jaar het voltallige personeel met vereende krachten en veel creativiteit er het beste van heeft weten te maken. En niet onbelangrijk, de informatievoorziening

aan de Raad was steeds accuraat en grondig. Immers, de financiële gevolgen vroegen dit jaar opnieuw om een nauwlettende monitoring in het kader van een afdoende risicobeheersing. De Raad kan met een gerust hart vaststellen dat het de rol als toezichthouder goed kon vormgeven. Risico's staan scherp op het netvlies van de organisatie en toekomstscenario's worden uitgewerkt op basis van realistische uitgangspunten. De Raad is ook de overheid, zowel de rijksoverheid als de gemeente en provincie Utrecht, bijzonder erkentelijk voor de generieke en specifieke steunmaatregelen. Die steun draagt in hoge mate bij aan een toch nog redelijk positief toekomstbeeld.

Het Centraal Museum past de *Code Cultural Governance* toe. De acht principes die hierin zijn opgenomen vormen de leidraad voor goed, verantwoord en transparant bestuur en toezicht. In het bestuursverslag is de *governance* scan opgenomen. In 2021 vergaderde de Raad van Toezicht vier keer in aanwezigheid van de directie, waarvan twee keer online. Die bijeenkomsten bereidt de Raad onder andere voor in een onderling overleg voorafgaand aan de reguliere vergadering. Ook begint elke vergadering van de Raad van Toezicht met een inhoudelijke toelichting van een museummedewerker op een van de komende tentoonstellingen. De verdiepende kennis die zo wordt opgedaan scherpt het gesprek over missie en doelstellingen. Door de Raad van Toezicht is met de directie ook veelvuldig gesproken over de gevolgen van alle beperkende maatregelen voor de menselijke kant van de organisatie. Onze zorg betrof vanzelfsprekend in de eerste plaats de fysieke en mentale gezondheid van alle medewerkers en vrijwilligers. Dat onderwerp domineerde ook het jaarlijkse gesprek met de ondernemingsraad (OR). De OR was te spreken over de open communicatie met de directie, als belangrijke ondersteuning in het vormgeven van zijn rol. Zorgen waren er over de eigen samenstelling van de OR, die nog onvoldoende een representatieve weergave van de organisatie is. Hopelijk zullen de OR-verkiezingen begin 2022 daar verandering in kunnen brengen.

De financiële gezondheid van het museum heeft de voortdurende aandacht. Het goedkeuren van de jaarlijkse begroting en de jaarverantwoording vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht. Voorafgaand aan die goedkeuring bespreekt de auditcommissie de begroting met de zakelijk directeur en de controller. Daarnaast staan twee keer per jaar de halfjaarcijfers op de agenda, zodat sprake is van een helder en actueel beeld.

De jaarverantwoording wordt bovendien door de auditcommissie doorgenomen met de accountant. Ook in 2021 was dit onderdeel van de werkzaamheden.

Als gevolg van een interne herverdeling bij het accountantskantoor dit jaar, kreeg het museum te maken met een wisseling van accountants. Dit heeft geleid tot het maken van hernieuwde afspraken over het inplannen van een tijdige interim controle en over de werkwijze van de controle in het voorjaar van 2022. Ondanks de enorme impact van de coronamaatregelen ziet de financiële positie van het museum er op dit moment goed uit. Voor een aanzienlijk deel is dat te danken aan de generieke maatregelen en de specifieke steunmaatregelen die de overheden beschikbaar stelden voor de culturele sector. Vanzelfsprekend is daarbij nog veel onzeker en afhankelijk van de ontwikkelingen in de nabije toekomst; de duur van de beperkende maatregelen en de redelijkerwijs nog te verwachten extra financiële steun zijn daarbij belangrijke factoren.

Het effect van COVID-19 op de bereidheid van het publiek om naar het museum te gaan laat zich nog moeilijk raden. De bezoekers tijdens de periode dat het museum wel geopend was zijn hoopvol, maar bieden vanzelfsprekend geen garantie. Het museum houdt er daarom, met instemming van de Raad van Toezicht, in de verschillende scenario's rekening mee dat zich pas in 2023 een herstel van de publieksinkomsten zal aftekenen.

Dit jaar stond eveneens in het teken van diverse bouwprojecten. Begin 2021 is de koopovereenkomst gesloten die een uitbreiding en grondige verbouwing van het nijntje museum mogelijk maakt. In juli keurde de Raad de huurovereenkomst goed voor het tijdens de werkzaamheden huisvesten van het populaire kindermuseum in de voormalige bibliotheek aan de Oudegracht.

Het nijntje museum was tijdens de verhuizing slechts twee weken niet voor publiek toegankelijk. Daarnaast is er dit jaar hard gewerkt aan de plannen voor de verbouwing en verduurzaming van de 1920-vleugel van het Centraal Museum. De vleugel zal als gevolg hiervan het grootste gedeelte van 2022 gesloten zijn voor het publiek; in de rest van het museum gaan de activiteiten gewoon door. In de Raad van Toezicht is vanzelfsprekend gesproken over de mogelijke invloed van deze verbouwingen op de bezoekerscijfers en daarmee samenhangend op de te verwachten publieksinkomsten. De gepresenteerde en goedgekeurde begroting houdt hiermee in de ogen van de Raad voldoende rekening. Tenslotte heeft de gemeente een positief besluit genomen over een nieuw te bouwen depot op industrieterrein Lage Weide. Een modern en duurzaam pand, waar de door het museum beheerde kunstcollecties volgens de regels der kunst ondergebracht zullen worden samen met die van de afdeling Erfgoed van de gemeente en de provincie Utrecht, het Universiteitsmuseum en Museum Speelklok.

Voor de Raad van Toezicht was 2021 ook een jaar van wisselingen. Er zijn drie nieuwe leden benoemd en een vierde werd begin 2022 geselecteerd. De na de verzelfstandiging van het museum aangetreden Raad is dan in twee jaar tijd geheel volgens plan vervangen. De Raad heeft zich in dit proces van werving laten bijstaan door adviesbureau *Colourful People*.

Tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie is er veel aandacht geweest voor de vraag wat er nodig is om de rol van de Raad zo effectief en constructief mogelijk vorm te geven. Naast de meer voor de hand liggende zaken als ruimte bieden voor het open gesprek, heeft de Raad besloten op korte termijn een eigen visie op toezichthouden te formuleren.

Al met al kijkt de Raad met genoeg terug op een bewogen maar energiek 2021.

31 januari 2022

Henriëtte Post
Voorzitter Raad van Toezicht

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

H.I. (Henriëtte) Post, voorzitter van 28 oktober 2020 tot 28 oktober 2024

- Lid Raad van Toezicht van het NEMO Science Museum
- Lid Raad van Toezicht van Theater Artemis.

Prof. dr. R.L. (Rosemarie) Buikema, lid van 1 januari 2014 tot 1 januari 2022

- Hoogleraar kunst, cultuur en diversiteit aan de Universiteit Utrecht
- Wetenschappelijk directeur van de Nederlandse Onderzoeksschool *Gender Studies* (NOG)

J. (Jane) Chin-A-Fo, lid van 28 september 2021 tot 28 september 2025

- Directeur Financiën en Informatiemanagement van Dudok Wonen
- Lid Raad van Toezicht van de Stichting Kunstgebouw

Mr. M. (Monique) Commelin, lid van 1 april 2014 tot 1 april 2022

- Directeur Juridische Zaken van de Immigratie- en Naturalisatiedienst
- Voorzitter van de Vereniging JuristenRijk

B.J. (Bart) Leferink, lid van 22 januari 2020 tot 22 januari 2024

- Adjunct hoofdredacteur van NOS Nieuws
- Bestuurslid van de journalistieke prijs De Tegel

I.A. (Imara) Limon, lid van 23 juni 2020 tot 23 juni 2024

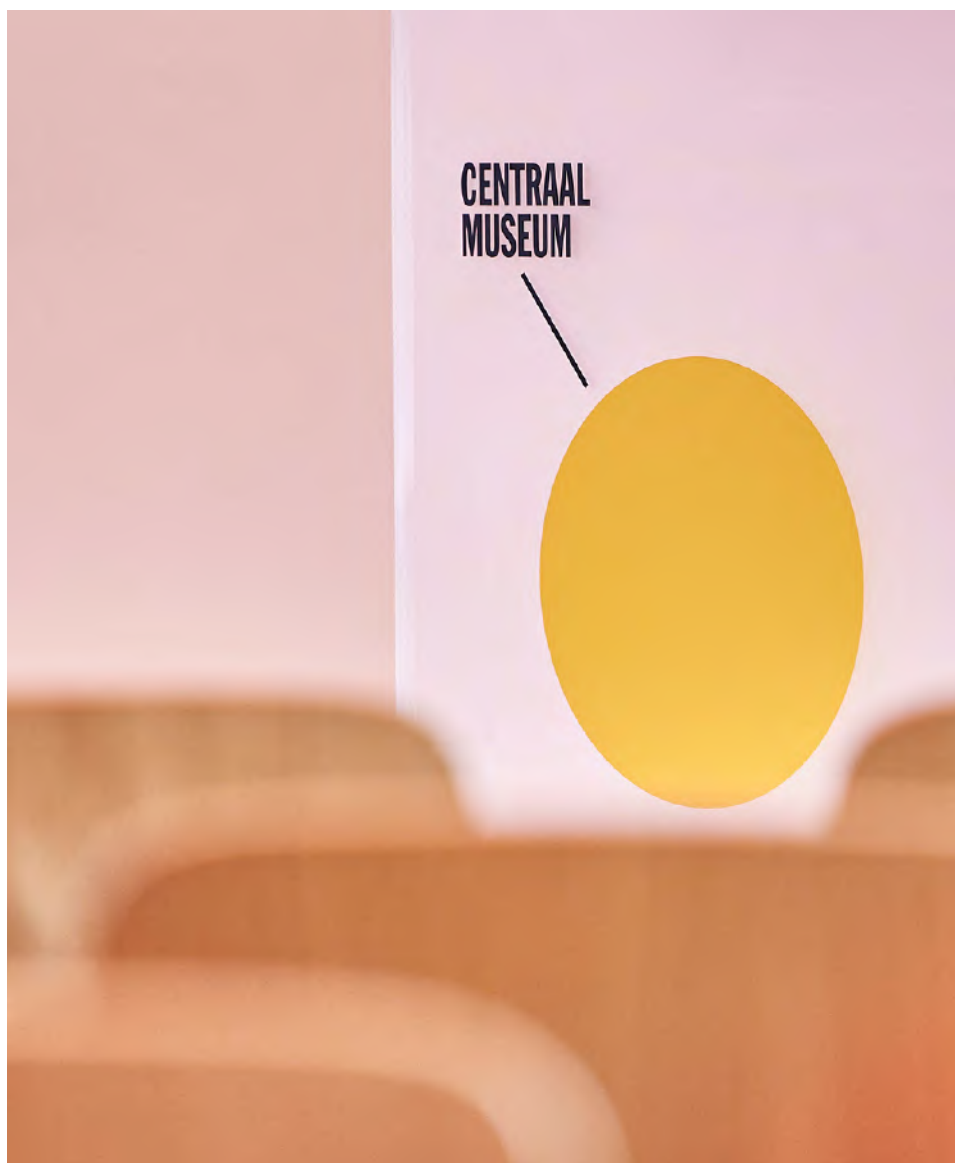
- Conservator van het Amsterdam Museum
- Creatief directeur van de Stichting Amsterdam 750 (vanaf oktober 2021)
- Bestuurslid van Kunsten '92 (tot september 2021)
- Adviseur van het Prins Bernhard Cultuurfonds (tot september 2021)

J.W. (Jan Willem) Steunenberg, lid van 28 september 2021 tot 28 september 2025

- Eigenaar en commercieel directeur van *Essensor Sensory Research*
- Oprichter en voorzitter van de Stichting Leidsche Rijn Marketing
- Bestuurslid van de Utrecht *Development Board*

PROFIELSCHETS RAAD VAN TOEZICHT

ALGEMEEN PROFIEL VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht wordt zodanig samengesteld dat onder de leden voldoende deskundigheid is met betrekking tot de doelstellingen van de stichting. Het profiel van elk lid van de Raad van Toezicht bevat (tenminste) de volgende aspecten:

- De leden hebben affiniteit met moderne en hedendaagse kunst, mode en/of de geschiedenis van de stad;
- De leden hebben zicht op actuele maatschappelijke ontwikkelingen en beschikken over relevante contacten;
- De leden beschikken bij voorkeur over bestuurlijke senioriteit en hebben affiniteit met maatschappelijke organisaties;
- Van hen wordt verwacht dat ze een visie hebben op het beleid van de directeur/bestuurder met betrekking tot strategie, positionering, samenwerking, cultureel ondernemerschap, etc.;
- Om het beleid van de stichting en het functioneren van de directeur/bestuurder te kunnen toetsen, beschikken de leden over het vermogen om analytisch, kritisch en doortastend te acteren;
- De leden weten betrokkenheid en toezichhoudende afstand goed in balans te houden;
- Daarnaast hebben de raadsleden een hoge mate van integriteit en verantwoordelijkheidsgevoel;
- Gestreefd wordt naar een evenwichtige spreiding van achtergronden, ervaringen en kwaliteiten.

VERANTWOORDELIJKHEDEN

Alle leden, inclusief de voorzitter, zijn belast met onder andere:

- Het toezichthouden op de algemene gang van zaken in de stichting;
- Het toezichthouden op het door de directie gevoerde beheer en beleid;
- Het goedkeuren van het vervullen van nevenfuncties door de directie;
- Het benoemen en ontslaan van de directie;
- Het vaststellen van de bezoldiging en verdere arbeidsvoorwaarden van de directie;
- De taken en bevoegdheden die de leden van de Raad van Toezicht bij de statuten zijn toegekend;
- Het naleven van de *Code Cultural Governance* op basis van 'pas toe of leg uit';
- Het goedkeuren van directiebesluiten;
- De vaststelling en wijziging van de voor enig jaar of een reeks van jaren opgestelde beleidsplannen;
- De vaststelling van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening;
- Een ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers;
- De benoeming van de registeraccountant.

100 JAAR AGNIETENSTRAAT

In 2021 vierde het Centraal Museum dat zij in 1921 voor het eerst haar deuren opende voor publiek in het statige gebouw aan de Agnietenstraat.

In de afgelopen eeuw waren hier honderden tentoonstellingen en exposities te zien. Op zondag 28 november zond RTV Utrecht de *DocU: 100 jaar aan de Agnietenstraat* uit. Deze documentaire liet een aantal hoogtepunten uit 100 jaar kunst in het Centraal Museum zien. Het programma richtte zich ook op de uitbreidingen en verbouwingen die er in de afgelopen 100 jaar hebben plaatsgevonden. Aan het woord kwamen onder anderen artistiek directeur Bart Rutten, zakelijk directeur Marco Grob en conservator stadsgeschiedenis René de Kam. De documentaire werd mede mogelijk gemaakt door het Centraal Museum.

Ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum schreef de Utrechtse Stadsdichter Ruben van Gogh het gedicht 'Honderd jaar nu'.

HONDERD JAAR NU

De tijd lijkt stil te staan en intussen vliegt een eeuw voorbij, en jij, ergens daarbinnen in, bent het zelf die verdwijnt en weer als nieuw verschijnt.

Veranderd, steeds anders bekeken door hen naar wie je kijkt. Een jurk lijkt haast te leven,

hangt gedrapeerd om een kunststof mannequin of verlangt een lichaam van vlees en bloed in een van de vele schilderijen. Jij bent er bij,

het is jouw blik die haar bewegen doet. Je kijkt in ogen die al eeuwen bezig zijn met kijken,

ooit in Rome waren of op een zolder hier dichtbij.

Je ziet stoelen die sinds ze hier staan, niet meer zijn om te zitten, maar waarop je blik mag rusten om bij komen van deze rijke verzameling

indrukken voor het oog. Je kan niet anders dan de route volgen, al heb je gang na gang, zaal na zaal, opnieuw een keuze in de richting

die je in kan slaan. En telkens als je iets geweldigs vindt, raak je weer honderd jaar hier vandaan,

ben je weer verdwenen, kom je weer aan.

Ruben van Gogh

CORONA

Omwille van de heersende pandemie en destijds geldende coronamaatregelen werd het Centraal Museum in 2021 afwisselend geheel gesloten dan wel gedeeltelijk of geheel opengesteld voor publiek.

Door deze steeds wisselende omstandigheden en maatregelen werd besloten tijdens het eerste halfjaar van 2021 veelal online activiteiten te organiseren. Eind 2020 moest de tentoonstelling *De ommuurde stad* helaas vervroegd sluiten maar speciaal voor ons publiek dat de tentoonstelling nog wilde zien, hebben we de

tentoonstelling ook online zichtbaar gemaakt door middel van een virtuele 360°-tour. Het werkte net als een echte tentoonstelling: in de virtuele 360°-tour liep de bezoeker digitaal rond door de ruimte, waarin allerlei werken uit de tentoonstelling en begeleidende teksten konden worden bekeken. Daarnaast stelde het Centraal Museum online (thuis)onderwijsopdrachten beschikbaar voor het voortgezet en primair onderwijs.

Noodgedwongen vond er ook een aantal verschuivingen plaats in het jaarprogramma. Zo bleef de tentoonstelling *Voices of*

Fashion, die Zwarte mode en schoonheid vierde, open tot en met 15 augustus 2021 in plaats van 24 mei 2021. Ook de tentoonstelling *Reconnect*, waarin we het oeuvre van Joost van Bleiswijk (1976) toonden aan de hand van vier thema's in zijn werk, werd verlengd tot en met 20 oktober 2021. Ten slotte werd de tentoonstelling *De botanische revolutie*, die het verhaal vertelde van de tuin als vruchtbare inspiratiebron voor kunstenaars, verplaatst van juni 2021 naar oktober 2021.

DE STALLEN VOICES OF FASHION

DE STALLEN

In de Stallen worden in reguliere jaren drie grote tentoonstellingen per jaar georganiseerd. Omwille van de heersende pandemie en destijds geldende coronamaatregelen bleef het aantal grote tentoonstellingen in de Stallen in 2021 beperkt tot twee: *Voices of Fashion* en *De botanische revolutie*.

VOICES OF FASHION

Voices of Fashion, de eerste grote tentoonstelling over inclusie en diversiteit, samengesteld door het Centraal Museum in nauwe samenwerking met kunstenaars en makers, ging in op de witte blik waarmee decennialang mode is gepresenteerd, gedragen en verzameld. Op basis van jarenlang onderzoek door Zwarte, witte en niet-Zwarte personen van kleur, moesten we constateren dat de gevolgen van het koloniale verleden tot op de dag van vandaag doorwerken, óók in de modesystemen. *Voices of Fashion* nam de bezoeker mee in een weinig verteld modeverhaal, met een wervelende vormgeving verzorgd door Afaina de Jong van AFARAI. Te zien waren beroemde ontwerpen van de helaas dit jaar overleden Louis Vuitton-ontwerper Virgil Abloh, waaronder het pied-de-poule pak dat hij schonk aan het museum. Een jurk van Christopher John Rogers, die tevens de jas voor de inauguratie van Kamala Harris ontwierp, werd getoond naast spraakmakende ontwerpen van Dapper Dan, modemerken als Daily Paper en Cross Colours en Nederlandse ontwerpers zoals Marga Weimans.

Het Centraal Museum publiceerde samen met Serana Angelista en Glamcult een publicatie bij *Voices of Fashion*. Dit boek staat vol met interviews, uniek beeldmateriaal, columns en essays van inspirerende en toonaangevende personen uit de modewereld. Als onderdeel van de tentoonstelling organiseerden we op donderdagavond een serie van zeven online gesprekken: *Voices of Fashion Talks*, waarbij sprekers uit binnen- en buitenland met elkaar in gesprek gingen over fashion, muziek, diversiteit, inclusie en straatcultuur. Te gast waren onder anderen Janice Deul, Guillaume Schmidt en April Walker.

DE STALLEN DE BOTANISCHE REVOLUTIE

DE BOTANISCHE REVOLUTIE

De botanische revolutie, een grote tentoonstelling over de noodzaak van kunst en tuinieren, bestond uit met name hedendaagse, oude en moderne kunst, en stelde de tuin als een plek van hoop en weerstand centraal. In deze tijd van klimaatcrisis staat de relatie tussen mens en natuur op scherp. Steeds meer kunstenaars richten hun pijlen op de tuin: zij stellen kritische vragen over de manier waarop de natuur wordt bedwongen en uitgebuit. Zij roepen op onze relatie met de natuur radicaal anders vorm te geven. De tuin spreekt al eeuwenlang tot de verbeelding. Het is een plek die geassocieerd wordt met harmonische idylle, een plek waar de cyclus van het leven tot uiting komt, een plek voor contemplatie, rust van dagelijkse hectiek en beslommeringen.

De botanische revolutie vertelde het verhaal van de tuin als vruchtbare inspiratiebron voor kunstenaars die daarmee reflecteren op de maatschappij. Door de eeuwen heen hebben kunstenaars, schrijvers, dichters en denkers de tuin telkens op een andere manier beschreven, weergegeven en vormgegeven. Gerrit Komrij – aan wiens Huizinga-lezing uit 1990 de titel is ontleend – beschrijft hoe het beeld van de tuin lange tijd nauw verweven is geweest met mentaliteitsontwikkelingen en controverses tussen ideewerelden.

Ook in de hedendaagse kunst is de tuin een rijke bron van inspiratie. Het is geen romantisch verlangen dat centraal staat, maar de roep om een nieuw bewustzijn van onze relatie met de aarde. Welke actuele reflecties bieden kunstenaars op het paradijs, de volkstuin en klimaatverandering? Verrassende klassieke en moderne voorbeelden toonden de diepe wortels van de thema's uit de tentoonstelling, zoals de grimmige tuin van Tetsumi Kudo, gemaakt van plastic afval en afgedankte spullen. Henk Wildschut fotografeerde geïmproviseerde tuintjes van mensen die ontworteld raakten en in vluchtelingenkampen terechtkwamen. Het bloemenportret *Miracle Garden* van Elspeth Diederix vormde een bijna lieflijke tegenhanger met barokke lichtval. Patricia Kaersenhout maakte speciaal voor de expositie de nieuwe serie *Of Palimpsests and Erasure*, die ze baseerde op het werk van Maria Sibylla Merian.

Parallel aan het tentoonstellingsproject lanceerden het Centraal Museum, Nest en Uitgeverij Valiz de podcastserie *De botanische revolutie*. In vijf hoofdstukken werd ingegaan op verschillende thema's, zoals de tuin als rijke bron van inspiratie maar ook als plek waar de relatie tussen mens en natuur zich manifesteert. De eerste vier hoofdstukken waren te zien in het Centraal Museum, het vijfde in Nest Den Haag. In deze podcast gingen we in gesprek met Ama Koranteng-Kumi, Elspeth Diederix, Tinde van Andel, Norbert Peeters en Yuki Kho over de hedendaagse betekenis van de tuin en zoomden we telkens in op een van de

hoofdstukken uit de tentoonstelling. Zo spraken we over het paradijs op aarde, de tuin in de stad, de botanische wetenschap, hoe we de natuur benoemen en revolutionaire bloemen.

Samenwerking met de Utrechtse plantsoenendienst

Ontwerper Cécile Espinasse heeft in opdracht van het Centraal Museum een project ontwikkeld in samenwerking met de Utrechtse plantsoenendienst. Het werk van de plantsoenendienst is heel zichtbaar in de stad, maar er is weinig tot geen aandacht voor de kennis en ideeën van de medewerkers van de plantsoenendienst. Bovendien hebben bewoners ook weinig kennis over het systeem van groenbeheer dat het werk van de plantsoenendienst bepaalt, terwijl dit systeem wel van invloed is op het groen in de stad en de beleving hiervan.

In het voorjaar van 2021 liep Espinasse enkele maanden mee met een ploeg van UW Groen en leerde vanbinnenuit over hun dagelijkse werk en kennis. Op basis van deze ervaring en uitwisseling ontwikkelde Espinasse een presentatie voor de tentoonstelling, gepresenteerd in een keet van de plantsoenendienst in de tuin van het museum. In de presentatie werden bezoekers uitgenodigd om na te denken over het groen in hun omgeving en hun wensen hierin. Het vertrekpunt voor deze verkenning vormde een introductie op de medewerkers van de plantsoenendienst en hun werk.

EXPO 7 EN 8

COLLECTOR'S ITEM: DE VERZAMELING HEDENDAAGSE KUNST VAN PIETER EN MARIEKE SANDERS

In samenwerking met Kunstmuseum Den Haag, het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum Amsterdam en Teylers Museum toonde het Centraal Museum tussen 19 november 2020 en 21 juni 2021 70 hedendaagse kunstwerken uit de collectie van Pieter en Marieke Sanders. De werken waren onderdeel van een schenking en een overdracht van maar liefst 225 werken aan de Staat der

Nederlanden. Deze bijzondere schenking werd gevierd met de tentoonstelling *Collector's Item*, waarin de collectie nog één keer als één geheel te zien was. Ieder museum gaf invulling aan een zaal, waarin de bezoeker werk kon ontdekken van onder meer Marlene Dumas, Jan Hoek, Klaas Kloosterboer, Folkert de Jong en Gluklya.

JOOST VAN BLEISWIJK: RECONNECT

In de tentoonstelling *Reconnect* toonden we tussen 3 juli 2021 en 20 oktober 2021 het oeuvre van Joost van Bleiswijk aan de hand van vier thema's in zijn werk: No Screw No Glue, Sketch, Ripped and Teared en Proto-Punk. Zijn werk werd gecombineerd met moderne en hedendaagse kunst die hij zelf uit de collectie van het Centraal Museum selecteerde, waaronder werk van Charley Toorop, Theo van Doesburg, Dick Bruna en Jan Schoonhoven. In de door hemzelf vormgegeven ruimtes, omgeven door muziek, waande de bezoeker zich in de wereld van Joost. Van Bleiswijk is een Nederlandse ontwerper bij wie de esthetiek van zijn ontwerpen voortkomt uit het maakproces. De fascinatie voor de constructie van het object is het startpunt in zijn werk. In de praktijk benadert Joost het ontwerpen als een fysieke handeling. Die ontwerpen zijn vaak niet voor de hand liggende, maar iconische objecten als schaakspellen, klokken, vizels en kroonluchters, die door de plaatsing in hedendaagse settings een nieuwe betekenis krijgen.

MODERN LOVE (OR LOVE IN THE AGE OF COLD INTIMACIES)

Deze tentoonstelling werd samengesteld door de Griekse curator Katerina Gregos en was eerder te zien in Freiburg (DE) en Tallinn (ES). In het kader van IMPAKT Festival deed de tentoonstelling, over de verbeelding van liefde vandaag de dag, tussen 3 november 2021 en 6 februari 2022 Utrecht aan. In *Modern Love (or Love in the Age of Cold Intimacies)* werden betekenisvolle relaties en ervaringen in het licht van steeds meer digitale interacties en fysieke afstand verkend. In de vorm van installaties en verschillende werken uit de vaste collectie werden er verrassende verbindingen gelegd. Moderne en oude schilderijen

en tekeningen van J.H. Moesman, Marlene Dumas en Hendrick Bloemaert werden getoond naast recente aanwinsten van Nina Farkache, Sanam Khatibi en Rory Pilgrim. Deze vormden het toneel voor *Guilty Landscapes 4* van Dries Verhoeven, wiens werk alleen ten tijde van het festival te zien was (3 t/m 7 november 2021), waarna het opgevolgd werd door *Night Soil: Economy of Love* van Melanie Bonajo. Daarnaast waren de installaties van David Haines, Marge Monko, Peter Puklus en Hannah Toticki te bekijken.

UTRECHT LOKAAL

Met Utrecht Lokaal liet het Centraal Museum dit jaar vier keer recent of speciaal voor de expositie gemaakt werk zien van Utrechtse kunstenaars.

Helaas konden we als gevolg van de lockdown in het eerste halfjaar uiteindelijk de expositie *Voorlopig Voltooid*: Joost de Jonge, Anouk van Zwieten, Julius Stibbe niet laten zien, maar we willen hen hier niet onvermeld laten. Het Centraal Museum nodigde tussen 5 december 2020 en 18 april 2021 in Expo 10 drie schilders uit hun werk te presenteren in Utrecht Lokaal. Joost de Jonge (1975), Julius Stibbe (1995) en Anouk van Zwieten (1991) studeerden alle drie aan de HKU in Utrecht en toonden een bijzonder verwantschap in hun werkwijze. Speciaal voor deze tentoonstelling maakten de drie kunstenaars nieuw werk dat zij presenteerden in combinatie met andere werken uit hun oeuvre.

NATALIA OSSEF

Het werk van Natalia Ossef (1983) kenmerkt zich door het spanningsveld tussen de geschiedenis en de actualiteit, tussen het individu en het collectief. In 2015 kocht het Centraal Museum enkele collages en schilderijen van Ossef aan. In die vroege

werken verwees zij naar haar herinneringen aan haar geboorteland Syrië. Sindsdien breidde ze haar palet uit met performance video's, foto's en installaties, die ze nu voor het eerst liet zien. In deze tentoonstelling toonde ze werken waarin de veerkracht en de kwetsbaarheid van het individu in het landschap de hoofdrol speelt. Ossef doorwerkte dat landschap, letterlijk en figuurlijk, om de verschillende lagen van het verleden te begrijpen.

JASPER HAGENAAR

Voor zijn solotentoonstelling in het Centraal Museum maakte Jasper Hagenaar (1977) niet alleen een reeks nieuwe schilderijen, maar zette hij ook het interieur van de zaal naar zijn hand. Door muren te plaatsen op de grenslijnen van de betonnen vloerdelen tegenover de glaswanden, ontstonden er drie zaaltjes. De ruimtes werkten als diorama's, want in eerste instantie kon je de schilderijen alleen door het glas en van een afstand bekijken. En juist het onderscheid tussen 'van veraf' en 'dichtbij' bekijken van zijn stillevens vormt een belangrijk motief in zijn werk. De schilderijen die de kunstenaar presenteerde, waren geïnspireerd op werken uit de collectie moderne kunst van het Centraal Museum.

JAYA PELUPESSY

Jaya Pelupessy (1989) reageert met zijn werk op de snelle stroom van beelden waarmee we via verschillende (digitale) media communiceren en die we dagelijks tot ons nemen via talloze reproducties van momenten, ervaringen en culturen. In foto's, installaties en nu ook voor het eerst in 16mm film, zocht hij naar een zekere vertraging en een ander begrip van het beeld. Zo ontwikkelde Pelupessy een nieuwe fotografische techniek, waarbij hij de traditionele techniek van zeefdrukken op geheel eigen wijze benaderde. Het zeefdrukraam, dat doorgaans het instrument is om een afbeelding te drukken, werd in handen van Pelupessy zélf het werk. Het is typerend voor zijn werkwijze waarin het maakproces zelf – en de analyse daarvan – tot eindresultaat wordt.

PROGRAMMA'S

ANNEX

In de Annex reageren hedendaagse kunstenaars op de tentoonstellingen in de Stallen, om zo een andere kijk te geven op het thema van de tentoonstelling. Vanuit hun eigen perspectief leveren kunstenaars commentaar, reflecteren ze op of engageren ze zich met actuele ontwikkelingen. Door die subjectieve blik laten de kunstenaars de bezoeker op een andere manier kijken, niet alleen naar kunst, maar ook naar de samenleving. Dit jaar bestond de Annex uit bijdragen van de volgende kunstenaars:

Basel Abbas & Ruanne Abou-Rahme

Het kunstenaarsduo Basel Abbas (Cyprus, 1983) en Ruanne Abou-Rahme (Verenigde Staten, 1983) groeide op in Ramallah, een Palestijnse stad op de Westelijke Jordaanoever en maakte voor *De ommuurde stad* een nieuwe video-installatie over muren en grenzen. In hun werk stellen zij de constante politieke en sociale onrust in hun thuisland centraal. Met video, teksten,

archiefmateriaal, objecten, zang en performance creëerden zij een hartverscheurende, zintuiglijke installatie. Op een gelaagde manier maakten zij invoelbaar dat muren en grenzen vergaande gevolgen hebben, voor een land, een volk en de individuele psyche.

Tabita Rezaire

Tijdens *Voices of Fashion* werd de Annex overgenomen door Tabita Rezaire (1989), een Franse kunstenaar met Guyanese en Deense wortels. Rezaire maakt video-installaties en performances waarin ze op een kritische en speelse wijze haar kunstenaarschap verbindt aan alternatieve wereldbeelden, geneeswijzen en spiritualiteit. In de Annex werd Rezaire's nieuwste installatie *Orbit Diapason* gepresenteerd, die in opdracht van het Centraal Museum en IMPAKT is gemaakt en tevens is verworven voor de collectie. De installatie werd

geïnspireerd door de steencirkels van Zuid-Afrika en dook in de wereld van buitenaards leven en invasie.

Persijn Broersen & Margit Lukács

In het werk van Persijn Broersen & Margit Lukács speelt de perceptie van natuur en de constructie en manipulatie van het landschap een prominente rol. Dit werk maakten ze speciaal voor *De botanische revolutie* en baseerden ze op de uitheemse planten die George Clifford, een Amsterdamse bankier en directeur van de VOC, omstreeks 1737 heeft meegebracht. In de video van Broersen & Lukács komen deze individuele planten tot leven als een woeste, dreigende menigte die uit het opgelegde keurslijf probeert te breken. Samen met concertpianist Daria van den Bercken maakte het duo een compilatie van muziekstukken die deze manipulatie nog verder voortzette. Dit werk werd in opdracht van het museum vervaardigd en aangekocht met steun van Mondriaan Fonds.

RAAMWERK

Aan de gevel van het gebouw heeft het Centraal Museum 6 led-schermen geïnstalleerd waar in 2021 op maat gemaakte videokunst werd getoond door kunstenaars Han Hoogerbrugge en Persijn Broersen & Margit Lukács. De raamwerken passen in de ambitie van het museum om meer buiten de eigen muren zichtbaar te zijn. De schermen werden achter zes vensters van het neogotische gebouw geplaatst, knipogend naar de traditie van glas-en-lood ramen in de Gotiek.

Omdat de vertoningsvorm zo afwijkend is, vragen we parallel aan de tentoonstellingen in de Stallen aan een kunstenaar of collectief om een nieuw werk te maken of een bestaand werk aan te passen voor de gevel. Hierbij is de opdracht dat het inhoudelijk aansluit bij het onderwerp van de hoofdtentoonstelling. Beide producties die het afgelopen jaar te zien waren, zijn verworven voor de collectie.

In de periode dat de grote tentoonstellingszalen in ombouw waren en er dus geen bijpassende video was, toonde het museum de Raamwerkcollectie als in een carrousel. Iedere opeenvolgende dag was er een ander werk te zien en werd de collectie die stilaan groeit, steeds weer opnieuw ingezet. De Raamwerkcarrousel is als een ode aan de caleidoscopische verzameling van het museum; bont en afwisselend.

KUNST OP HET PLEIN

In het kader van Kunst op het plein werden drie werken getoond op het publieke buitenterrein van het Centraal Museum. Het beeld *SAVE THE WORLD* werd gemaakt door Anne de Vries (1977). Zijn kunstwerken zijn sterk beïnvloed door het internettijdperk en digitale bewerkingsprogramma's zoals Photoshop. De boom werd digitaal uitgetekend en daarna in kunststof uitgevoerd. Met het kunstwerk vraagt De Vries zich af of technologie wel daadwerkelijk voor vooruitgang staat.

Het kunstwerk *Seeds of Change: A Ballast Flora Garden* werd speciaal voor dit plein gemaakt door Maria Thereza Alves (1961) in opdracht van het Centraal Museum tijdens *De botanische revolutie*. Het kunstwerk bestaat uit een kunsttuin van 27 verschillende planten. De kunstenaar laat ons zien dat 'typisch Nederlandse' bloemen en planten hier via koloniale handelsroutes terecht zijn gekomen.

Maarten Baas (1978) ontwierp in aanloop naar de tentoonstelling *Stoel neemt stelling*, die inmiddels verplaatst is naar 2023, een reusachtige, vier meter hoge rode stoel van klei. Baas maakte meer voorwerpen en meubels van klei. De stoel is onderdeel van deze Clay-serie.

ANTONIS PITTAS: JAUNE, GEEL, GELB, YELLOW

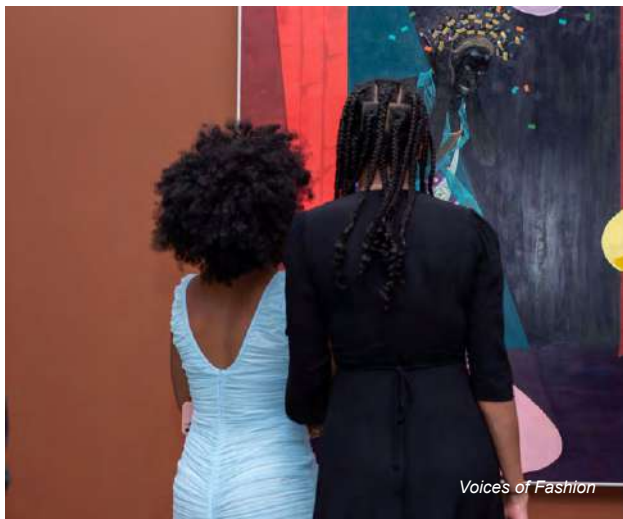
Het Centraal Museum nodigde Antonis Pittas (1973) uit om vanuit zijn perspectief naar de deelcollectie van Van Doesburg te kijken. De interventie die Pittas maakte, kwam voort uit zijn artist in residence periode in het Van Doesburghuis in Parijs in 2019, waar hij onderzoek deed naar de geschiedenis en het intellect van Theo Van Doesburg, het Van Doesburghuis, en in het bredere kader van de beweging De Stijl.

DE POPPEN PAKKEN HUN BIEZEN

Het Centraal Museum wordt verbouwd, dus een groot deel van de kunstwerken ging verhuizen. Ook het geliefde 17-eeuwse poppenhuis van Petronella de la Court moest tijdelijk naar het depot. Dat was nogal een klus, want het huis bestaat uit wel 1.500 onderdelen. Alle onderdelen werden stuk voor stuk gearchiveerd, gefotografeerd, ingepakt, en klaargemaakt voor de verhuizing. Voor wie écht in het poppenhuis wilde duiken, werd er een virtuele 360°-tour ontwikkeld.

INCLUSIE EN DIVERSITEIT

Vanaf januari werd de interne werkgroep Diversiteit & Inclusie opgezet met vertegenwoordigers uit alle afdelingen van het museum, er werden rondetafels voor medewerkers uit het museum gestart, vragenformulieren ontwikkeld en er werd gediscussieerd aan de hand van de vier p's.

Met de tentoonstelling *Voices of Fashion* en bijhorende talks, die onder andere ingingen op onderrepresentatie van Zwarte modeontwerpers in het modesysteem en de eurocentrische ideeën die daaraan ten grondslag liggen, had het Centraal Museum tot doel een breed en divers publiek aan te spreken. Dit werd onder andere bewerkstelligd door deelnemende kunstenaars verhalen te laten vertellen op basis van persoonlijke ervaring, bewondering of herinnering. Veel kunstenaars toonden zich betrokken ambassadeurs en waren te zien in een influencer campagne of te horen in de multimediategamen.

MUSEA BEKENNEN KLEUR

In 2021 kreeg de samenwerking *Musea Bekennen Kleur* verder gestalte en werden met het schrijven en opleveren van het beleidsplan in september 2021 concrete stappen gezet. In dit levend document worden begin 2022 doelstellingen en planning opgenomen. Vanuit *Musea Bekennen Kleur* ontstaat daarmee in de museale wereld voor het eerst een platform waar musea diepgaand met elkaar in gesprek gaan over de vraag hoe we gezamenlijk diversiteit en inclusie gaan waarmaken. Het doel is om musea duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA van de verschillende organisaties. Dit wordt toegespitst op de vier p's: Programma, Publiek, Personeel, Partners, met ruimte voor kennisuitwisseling en (zelf)reflectie. Binnen *Musea Bekennen Kleur* willen deze deelnemende musea samen hun inspanningen versterken en zo bijdragen aan een inclusieve wereld.

DE WIJK CENTRAAL

Het is onze wens om er voor alle inwoners van Utrecht te zijn. Daarom nodigen we met het programma *De Wijk Centraal*

inwoners uit diverse wijken uit om kennis te maken met het museum. Dit kunnen we doen dankzij de genereuze bijdrage in het kader van de Basis Infrastructuur (BIS) van het Ministerie van OC&W. Met *De Wijk Centraal* proberen we de drempel voor een museumbezoek te verlagen voor Utrechters die niet vanzelfsprekend een museum bezoeken. Zo werden geïnteresseerden met een bus opgehaald om een middag langs te komen. In het museum stond er een kop koffie of thee klaar, waren er leuke activiteiten en was het zowel mogelijk om de collectie te zien als met buurtbewoners te kletsen. Aan het einde van de dag werd iedereen weer met de bus terug naar huis gebracht.

We brachten het museum ook naar de wijken toe. Dit deden we door workshops en andere activiteiten te organiseren in buurthuizen en bibliotheken, waarbij deelnemers kennis maakten met kunst en cultuur uit de wereld van het Centraal Museum. Zo maakten we niet alleen programma's voor alle bewoners van Utrecht, maar ook mét alle Utrechters.

Een ander belangrijk project binnen de BIS is de stadsredactie. Deze heeft als doel bewoners uit de stad te betrekken bij het museum en hun stem en visie terug te laten komen in de verhalen die het museum vertelt. Dat doen we met vertegenwoordigers uit de wijken waarvan de bewoners ons nog niet zo gemakkelijk weten te vinden; Kanaleneiland, Overvecht, Zuilen en Leidsche Rijn.

In 2021 startten we met het werven van de eerste leden van de stadsredactie. Voor de werving van deze leden gingen we in gesprek met onze vaste partners en organisaties waar we al eerder mee samenwerkten. Deze partners zijn vooral actief op het gebied van welzijn en buurtwerk. De grootste partner hierin is Dok Utrecht, waarmee we al eerder samenwerkten voor de tentoonstelling *Dromen in Beton, Kanaleneiland en Hoog Catharijne*. Daarnaast werkten we samen met Humanitas, Buurtwerkkamer De Verbinding, Buurtcentrum de Wilg en Stichting Asha. We zijn blij dat we het komend jaar in kunnen gaan met zeven betrokken en enthousiaste vertegenwoordigers uit de stad die op onder meer programma en activiteiten gaan reflecteren, maar ook opleiding krijgen in het museum. Ook zullen zij hun eigen presentatie *De Column* gaan ontwikkelen.

In samenwerking met Zimihc Stefanus en Voedseltuin Overvecht organiseerde het museum een diner in Zimihc Stefanus voor de vrijwilligers van de voedseltuin. Het diner werd verzorgd door een keukenteam van Queridon, bestaande uit nieuwe Nederlanders die zowel de Nederlandse taal als het horecavak leren. Het eten werd bereid met producten uit de voedseltuin. Het diner vormde zowel een bedankje van de organisatie van de voedseltuin aan

de vrijwilligers voor hun werkzaamheden van het afgelopen seizoen, als een informele en laagdrempelige introductie op de tentoonstelling *De botanische revolutie*. Drie werken uit de tentoonstelling stonden deze avond centraal, waarover bewoners met elkaar in gesprek gingen. Onze museumdocent zette het gesprek voort en gaf uitgebreide context. Een aantal dagen later konden de vrijwilligers van de voedseltuin en cursisten van Queridon deelnemen aan een georganiseerd bezoek aan de tentoonstelling.

We organiseerden in december tevens laagdrempelige bezoeken voor Attifa en De Voorkamer. Attifa is gevestigd in Kanaleneiland en organiseert onder andere dagbesteding voor ouderen met een migrantenachtergrond. In het kader van hun activiteiten om de Nederlandse taalontwikkeling van de ouderen te bevorderen en het feit dat volgens de organisatie veel vrouwen affiniteit hebben met tuinieren, organiseerde het museum een bezoek aan de tentoonstelling voor deze groep. Het museum regelde tevens het busvervoer van en naar het museum.

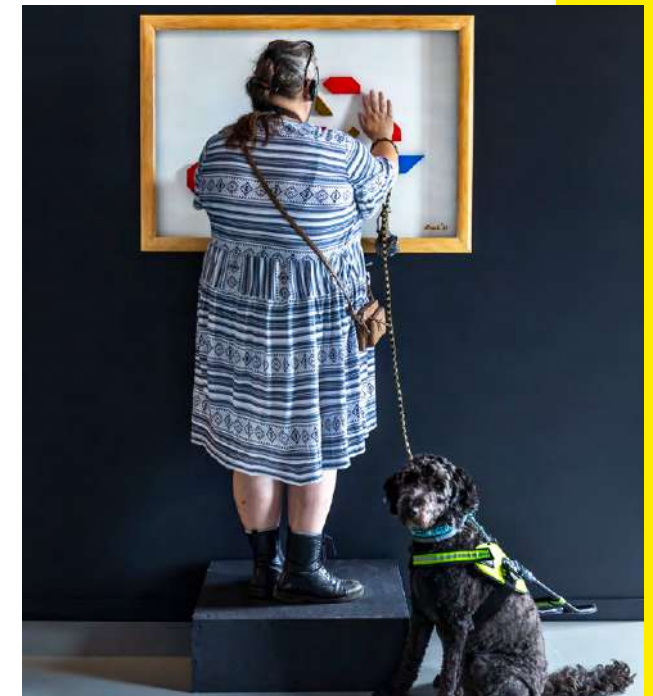
De Voorkamer in Lombok Utrecht is een ontmoetingsplaats voor bewoners uit de wijk, statushouders en bewoners van het AZC. De Voorkamer organiseert veel activiteiten om verbindingen te leggen tussen verschillende groepen en zo integratie en sociale cohesie te bevorderen. Het museum organiseerde voor deze gemeenschap een rondleiding door *De Botanische revolutie* en een kopje koffie met wat lekkers in het museumcafé.

BEZOEKERS MET EEN BEPERKING

Het Centraal Museum startte een traject met Bartimeus om toegankelijkheid voor mensen met een visuele beperking te verbeteren. Na onderzoek leidde dit tot een plan met aanbevelingen, waarmee het museum in 2022 verder aan de slag kan gaan.

The Blind Spot

Met *The Blind Spot*, een multi-zintuigelijk kunstbeleving voor bezoekers met een visuele beperking, werd veel media-aandacht in het buitenland gegenereerd. Met dit project wilden kunstenaar Jasper Udink ten Cate en experience designer Jeroen Prins een bijdrage leveren aan een inclusievere samenleving en beeldende kunst toegankelijker maken voor bezoekers met een visuele beperking. Tegelijkertijd werden ziende bezoekers uitgenodigd om geblinddoekt de kunstwerken te beleven. Zo konden bezoekers kunst op een nieuwe manier ervaren.

Rondleidingen in gebarentaal

In 2021 kregen bezoekers met een auditieve beperking een rondleiding in Nederlandse Gebarentaal (NGT) door het Centraal Museum en de tentoonstelling *De botanische revolutie*.

SAMENWERKING MET QUEER FILM FESTIVAL UTRECHT

Samen met het Queer Film Festival Utrecht (QFFU) organiseerde het Centraal Museum op 25 augustus 2021 een intiem programma rondom de verbeelding van seksualiteit in films en kunst. Tijdens de erotische filmavond waren er rondleidingen door het museum, werden er open gesprekken over seksualiteit en de relevantie van ethische pornografie gevoerd en waren er filmvertoningen in de museumtuin.

KETI KOTI-HERDENKING

Op 30 juni 2021 vierden we in het kader van de Keti Koti-herdenking de afschaffing van de slavernij. Keti Koti is Surinaams voor 'Verbreek de ketenen' en wordt ook wel Dag der Vrijheden genoemd. Op 1 juli 1863 werd de slavernij in Suriname en de Nederlandse Antillen afgeschaft en daar stonden we tijdens deze Keti Koti-herdenking bij stil. Het Centraal Museum en Keti Koti Utrecht organiseerden een live herdenking met verschillende sprekers, zang en dans. Vanwege de coronamaatregelen kon het evenement helaas niet fysiek plaatsvinden. De herdenking was te volgen via social media, waaronder YouTube. Het programma bestond onder andere uit de lezingen 'Slavernij en de stad Utrecht' door Nancy Jouwe en 'Wij en de ander' door Janice Deul. Presentatie was in handen van Migaisa Poeketi.

ONLINE EN DIGITAAL

Het Centraal Museum ontving in 2021 een geldbedrag van € 538.500,- van Fonds 21 EXTRA, een tijdelijke initiatief van Fonds 21 voor noodhulp en samenwerking, innovatie en (digitale) transformatie en publieksonwikkeling. Het Centraal Museum besteedt het bedrag de komende jaren aan het

Balt Rutten en Hank Christophersen (Fonds 21)

ontwikkelen van digitale toepassingen die moeten bijdragen aan het verbeteren van de bezoekerservaring in het museum. Deze ontwikkelingen koppelen we aan de nieuwe collectie-opstelling die we in 2022 zullen opbouwen. De resultaten daarvan zullen we breed delen met de museale sector.

Omwillen van de heersende pandemie en destijds geldende coronamaatregelen ontwikkelden we virtuele 360°-tours voor *De Ommuurde Stad* en *Voices of Fashion*. Ook konden we liefhebbers met behulp van een 360°-tour een inkijkje geven in het 17de-eeuwse poppenhuis van Petronella de la Court. Het werkte net als een echte tentoonstelling: in de 360°-tour liep de bezoeker digitaal door de ruimte en konden allerlei werken uit de tentoonstelling en begeleidende teksten worden bekeken.

Voor de *De botanische revolutie* ontwikkelden we een gratis mediaguide waarin kon worden geluisterd naar de verhalen van onder anderen cultuurjournalist Yuki Kho en regisseur en environmentalist Safi Graauw. Zij vertelden verhalen op basis van hun kennis, persoonlijke ervaring en bewondering over hun favorieten uit de tentoonstelling. Ook nodigde de mediaguide uit om wat langer stil te staan bij enkele kunstwerken. Hierbij kon worden deelgenomen aan een kijkmeditatie van kunstenaar Adelin van Huis of geluisterd naar een verhaal van kunstenaar Joan Kuhlman. Binnen de tentoonstelling *Voices of Fashion* bestond de mediaguide uit persoonlijke verhalen van Guillaume Schmidt (medeoprichter Patta), Giovanca Ostiana (zangeres) en Denise Jannah (zangeres). Guillaume, Giovanca en Denise kozen hun favoriete kunstenaars, modeontwerpers en thema's van *Voices of Fashion*. Zij vertelden hun verhalen op basis van persoonlijke ervaring, bewondering of herinnering.

Ook de voor het Rietveld Schröderhuis ontwikkelde mediaguide werd vanaf 2021 gratis beschikbaar gesteld op alle smartphones. Daarnaast bleef ook het digitale aanbod bestaande uit publieksinformatie, blogs en beeldverhalen op de website van het Centraal Museum in 2021 groeien.

ONDERWIJS

Om in te spelen op het feit dat scholen het museum niet konden bezoeken, stelde het Centraal Museum online (thuis) onderwijsopdrachten gratis beschikbaar voor het voortgezet en primair onderwijs.

Zo konden leerlingen via het digibord 'meelopen' met een rondleider in de tentoonstelling in het museum, dat op dat moment gesloten was.

Verder ontwikkelden we in het kader van de modetentoonstelling *Voices of Fashion* een algemene kunstvakopdracht geschikt voor leerlingen uit de bovenbouw van havo, vwo en het mbo. Zo kon er bijvoorbeeld een eigen protest T-shirt worden gemaakt. Binnen andere opdrachten konden leerlingen kunstenaars Maarten Baas en Gerrit Rietveld met elkaar vergelijken, een meme maken, films en kunstwerken als *Tank Man* en *Derelict Woman* analyseren of een hyperrealistisch beeld maken.

Ook ontwikkelden we voor in de klas een lessenreeks over het museum, genaamd *Tentoonstellen doe je zo!* waarin vragen werden onderzocht als: Wat is inspiratie? Waar halen kunstenaars hun inspiratie vandaan? Wat als je geen inspiratie hebt?

THE SCHOOL OF LIFE

In het voorjaar van 2020, toen het museum voor het eerst dicht moest vanwege de coronamaatregelen, ontstond het idee om samen met de The School of Life een online cursus over kunst aan te bieden. In februari 2021 ging de reeks van start. Meer dan 3000 cursisten leerden van verschillende Nederlandse museumdirecteuren over hun persoonlijke fascinaties en favoriete meesterwerken. Ook legden ze de verbinding met de collectie uit het eigen museum. Na het online college in het eerste deel van de avond, interviewden Bart Rutten en Laurens Knoop (oprichter van The School of Life) de gastspreker.

Zo ontstond een online programma met zowel oude meesterwerken als hedendaagse kunstgeschiedenis. Opvallend was de enorme opkomst van de museummedewerkers en vrijwilligers zelf, zowel bij het Centraal Museum als bij de musea van wie de directeuren meededen.

Het programma was twaalf weken te volgen via Zoom. Middels een live Q&A via de chat kon het publiek verdiepende vragen stellen over de gekozen kunstwerken en de behandelde periode uit de kunstgeschiedenis. De colleges konden nadien twee weken lang worden teruggekeken.

Aangezien de opkomst hoger was dan verwacht, konden er vanuit de opbrengst donaties worden gedaan aan noodlijdende instellingen voor hedendaagse kunst. Zo ontvingen W139 in Amsterdam, Resort in Groningen en Park in Tilburg een financiële bijdrage.

Omdat veel presentaties terugvoerden naar de kunst van de 16de en 17de eeuw, werd er ook een tweede reeks colleges georganiseerd over dit onderwerp. Ditmaal in nauwe samenwerking met Vereniging Rembrandt waarbij onder anderen de directeuren van het Mauritshuis, het Rijksmuseum en het Museum voor Schone Kunsten Gent aanschoven.

CENTRAAL LAAT

Centraal Laat is het avondconcept van het Centraal Museum, bedoeld om jongeren (18-35 jaar) naar het museum te trekken. Op deze avonden werken we samen met inspirerende lokale makers of culturele vaandeldragers. Samen presenteren we een programma vol kunst en cultuur, waarbij onze museumzalen tot 's avonds zijn. Bezoekers kunnen zich tot in de late uren verliezen in kunst, performances, muziek, lezingen en andere culturele happenings in en rond het gebouw.

Gedurende de lockdown organiseerden we extra online edities, waaronder *Centraal Laat x United Identities*, samengesteld door de Utrechtse dj, curator en producer Carista. Carista nam ons mee door de tentoonstelling *Voices of Fashion* en ging in gesprek met artiesten Suze Ijó, QUANZA en Brintex Collective van haar label United Identities over hun eigen werk en inspirerende stukken uit de tentoonstelling.

In november konden we een inspirerende live editie organiseren die onmiddellijk op veel belangstelling mocht rekenen en waarin

een wervend programma werd gepresenteerd, gekoppeld aan *De botanische revolutie*. Zo was er onder meer een krekelconcert, kon je meedoen aan een workshop met planten en was er 'spoken word' te horen.

EVENEMENTEN

Het Centraal Museum wil een ontmoetingsplaats zijn voor bewoners uit de buurt. Om die reden zijn er regelmatig evenementen, zoals Centraal Live en Centraal Proost, in en rondom het museum. Tijdens Centraal Live waren er op zes avonden zeer diverse muzikanten te horen in de binnentuin. Centraal Proost is in samenwerking met het conservatorium van de HKU georganiseerd, om zo de studenten een podium te geven tijdens een jaar van weinig optredens. Daarnaast vond in de zomer tevens Cinema Centraal plaats: drie filmavonden in de openlucht. De avonden werden goed bezocht, alle tickets waren vrij snel uitverkocht.

NIJNTJE MUSEUM

Net als het Centraal Museum is het nijntje museum in 2021 lang gesloten geweest. Toch gebeurde er het afgelopen jaar van alles. Zo werd er een video opgenomen met Ivo de Wijs voor nijntje de musical. Op de verjaardag van nijntje (21 juni) was er een online winactie met nijntje producten. Niet eerder kreeg een bericht op social media zoveel aandacht en het bereik was dan ook groot.

Op 5 juni mocht het nijntje museum weer bezoekers ontvangen. Hoewel er door de coronamaatregelen minder mensen langs konden komen, bleef het onverminderd druk in het museum. In de zomer van 2021 waren vrijwel alle tijdsloten uitverkocht.

Op 31 oktober ging de raamprojectie aan op de gevel aan de Agnietenstraat die tot het einde van het jaar te zien is geweest. De projectie is onderdeel van het project Lumen in de binnenstad van Utrecht, waarbij meer gebouwen in de stad verlicht zijn.

Na een verhuizing van twee weken opende op 12 november het tijdelijke nijntje museum aan de Oudegracht. De reden van de verhuizing is een grote verbouwing op de locatie in de Agnietenstraat. Daar opent het nieuwe, uitgebreide nijntje museum eind 2022. Tot die tijd is het nijntje museum te bezoeken in de binnenstad, waar er voor het eerst ook een eigen winkel en café zijn.

RIETVELD SCHRÖDERHUIS

Ook voor het Rietveld Schröderhuis vormde 2021 een uitdaging. Niet alleen de sluitingen vanwege corona hadden invloed op het aantal bezoekers, maar ook de reisbeperkingen: in reguliere jaren trekt het Rietveld Schröderhuis veel buitenlandse toeristen. Internationale bezoekers waren het afgelopen jaar in minder groten getale in Utrecht te vinden. Toch bezochten veel fans in 2021 het wereldberoemde huis van Gerrit Rietveld.

Vanwege corona was ook de jaarlijkse Rietvelddag anders in 2021. In juni kwam er een prijsvraag online waarbij vier personen een dag 'thuiswerken' in het Rietveld Schröderhuis konden winnen. De vier winnaars kregen ieder een dagdeel de tijd om in UNESCO Werelderfgoed te kunnen werken, net zoals Gerrit Rietveld en Truus Schröder ooit deden.

In november vond de eerste Urban Walk plaats, waarbij deelnemers een unieke en interactieve wandeling konden maken langs en door iconische plekken. De eerste editie stond in het teken van Rietveld en wandelaars kregen de gelegenheid om door het beroemde Rietveld Schröderhuis te lopen.

DEVELOPMENT & FILANTROPIE

Wij danken alle vrienden en leden van het museum voor hun steun het afgelopen jaar. Met hun bijdragen maken we tentoonstellingen, aanwinsten en activiteiten mogelijk. Verder danken we:

Partners

- Gemeente Utrecht
- Mercis B.V.
- Ministerie van OC&W
- Vrienden Loterij

Centraal Sponsor

- DMFCO
- Munt Hypotheken

Centraal Kennispartner

- Capgemini
- Jaarbeurs
- JDE Koffie
- Rabobank

Centraal Member

- A.S.R. Verzekering
- Food, Jazz & DJ's
- Klépierre
- Schiphol Real Estate
- VineYard

Fondsen

- Van Baaren Stichting
- Hartwig Foundation
- Fonds 21
- VSB Fonds
- Mondriaan Fonds
- Stimuleringsfonds voor de Creatieve industrie

- Prins Bernhard Cultuurfonds (landelijk)
- Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht
- K.F. Hein Fonds
- Elise Mathilde Fonds
- Fentener van Vlissingenfonds
- Provinciaal Utrechts Genootschap
- Stichting Ammodo
- Stichting Outset: Stichting Theodora Niemeijer Fonds
- Stichting Steunfonds Oud-Utrecht
- Stichting Zabawas
- Kostuumvereniging
- Jaap Harten Fonds
- De Gijselaar-Hintzenfonds
- Stichting Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds
- Vereniging Rembrandt

Ambassadeurs Centraal Museum

- Astrid de Waal
- Aukje Haan
- Cuno van Steenoven
- Eric Balemans †
- Doreen Boonekamp
- Jan Willem Weissink
- Michaël Kortbeek
- Michiel Groenland
- Peter Coffeng
- Peter Pennekamp
- Ronald van der Giessen
- Trude Maas – de Brouwer
- Willem Noyons

Samenwerkingspartners

• Allard Pierson Museum • Van Abbemuseum • Akinci • Bonnefanten • Collectie de Bruin-Heijn • Ellen de Bruijne Projects • Museum Catharijneconvent • Collection Defares • Centre Georges Pompidou • Frans Hals Museum • Grimm gallery • George Kargl Fine Arts • Holly Bush Gardens • Museum Minsk • Wilfried Lentz • Rijksmuseum • Collectie Rijs • Stedelijk Museum Amsterdam • Musée du Quai Branly • Universiteit Utrecht • Universiteit Wageningen • Galerie Fons Welters	• Westfälisches Landesmuseum • David Zwirner Gallery • Botanische Tuinen Universiteit Utrecht • Van Dijk Tuinen • IVN (Instituut Voor Natuureducatie) • Open Tuinendag • Oud Utrecht • RTV Utrecht • Van Tuinbranche Nederland • Utrecht Natuurlijk • UW Groen • ZIMIHC • Arjan Mallie • Bibliotheek Amsterdam Fashion Institute • Carin Verbruggen • Carlien de Jong-Macnack • Collectie De Nederlandsche Bank • De Nieuwe Kerk • Disney • Dior Heritage Collection • Frans Ankoné • Fries Museum	• Groninger Museum • Gucci Historical Archive • Lee Stuart • Louis Vuitton Archives • Manon Schaap • Menzis • Musée des Arts Décoratifs • Museum Arnhem • Mylo Freeman • Nationaal Archief • Philip Martin Gallery • Rabo Kunstcollectie • TextielMuseum • Zeeuws Archief • Musea in Gebaren • De Voorkamer • Attifa • Voedseltuin Overvecht • Queridon • DOCK • Oog voor Utrecht • Humanitas	• Buurtwerkkamer De Verbinding • United Identities • Poppodium Ekko • Boks Cultuurhuis • Ketikoti • Macnack Verbindt • Le Guess Who? • Queer Film Festival Utrecht • Skspraak • De Bibliotheek (Kanaleneiland, Hoograven en Overvecht) • Kind & Co Ludens • Solgu • Bartiméus • Utrecht museumdag • Welkom in Utrecht • HKU • Kunst Centraal • Cultuur & School • Creatief Vermogen Utrecht • Hout- en Meubileringscollege • Kapitaal Utrecht

AANKOPEN EN SCHENKINGEN

VIRGIL ABLOH

Het door het Centraal Museum verworven ontwerp, bestaande uit een Afrika pied-de-poule jas, blouson en pantalon, stond symbool voor de tentoonstelling *Voices of Fashion* en was één van drie ontwerpen die voor het iconische campagnebeeld is gebruikt. Het mannenpak met zwart-wit patroon lijkt in eerste instantie op het klassieke pied-de-poule, maar wie beter kijkt ziet dat de zwarte stukjes het Afrikaanse continent vormen. De boodschap hiervan lijkt ook letterlijk te zijn: 'we' hebben het Afrikaanse continent over het hoofd gezien, de modeblik en -taal is gericht op het westen (West-Europa en Noord-Amerika). Dit ontwerp is daarmee zeer tekenend voor wat Virgil Abloh maakte, zowel bij Louis Vuitton als voor zijn eigen label Off-White. Virgil Abloh overleed helaas op 28 november 2021.

PATRICIA KAERSENHOUT

Samen met het Stedelijk Museum, het Van Abbemuseum en het Frans Hals Museum heeft het Centraal Museum het werk *Guess Who's Coming to Dinner Too?* aangekocht van kunstenaar Patricia Kaersenhou. Kaersenhou geldt als een van de meest prominente kunstenaars van dit moment. In haar werk komen beeldend vermogen en cultureel activisme samen. De installatie bestaat uit vier grote tafels in de vorm van een driehoek, met in totaal plaats voor zestig onderbelichte heldinnen van verzet: van koningin Nefertiti tot activist Shirley Colleen Smith. Met de installatie vestigt Kaersenhou de aandacht op onderbelichte verhalen uit de wereldgeschiedenis voor een completer en eerlijker beeld. Deze aankoop is mogelijk gemaakt met genereuze steun van het Mondriaan Fonds en de Vereniging Rembrandt.

SANAM KHATIBI

Het werk *Deadly Nightshade* van Sanam Khatibi is een droomachtig, surreëel landschap waarin een onverwachte handeling te zien is. Middenin het doek duiken twee vrouwelijke figuren op die verwickeld lijken in een strijd tussen leven en dood. De Belgisch-Iraanse kunstenaar Sanam Khatibi (1979) verbeeldt in haar schilderijen veelal vrouwen, omringd door enigmatische beeldelementen. Naast dat het werk *Deadly Nightshade* een hedendaagse uitbreiding vormt op de collectie, sluit het ook aan op de bredere koers van het aankoopbeleid van het Centraal Museum. We zijn ons bewust van de scheve verhoudingen in de collectie, die toch voornamelijk bestaat uit mannelijke kunstenaars met een West-Europese achtergrond. We willen deze witte, masculiene blik interrumperen met hedendaagse werken die een relatie aangaan met traditionele werken uit de collectie.

OVERZICHT VAN ALLE AANKOPEN EN SCHENKINGEN

In totaal werden er in 2021 door het Centraal Museum 81 kunstwerken verworven, waarvan 30 hedendaagse kunstwerken. Van deze 30 hedendaagse kunstwerken waren 16 kunstwerken aankopen, 11 kunstwerken waren schenkingen en 3 kunstwerken waren speciale producties (installaties, filmproducties en werk in opdracht). In 2021 bedroeg het totale aankoopbudget € 440.000,- excl. specifieke subsidies. Corona heeft in zoverre effect gehad op ons aankoopbeleid dat het Centraal Museum heeft geprobeerd om in Nederland wonende en werkende ontwerpers en kunstenaars te steunen in deze voor hen moeilijke periode. Binnen ons aankoopbeleid is inclusiviteit een van de aandachtspunten, waarbij het museum werkt aan het inclusiever maken van de collectie. Aan de cijfers over de afgelopen jaren is te zien dat er meer werk van vrouwen dan van mannen is verworven en dat er ook behoorlijk wat aanwinsten zijn van makers met een niet-Nederlandse en niet-westerse achtergrond.

OUDE KUNST

Maerten Stoop

Een soldaat in een bordeel

Ca. 1640; olieverf op paneel; bruikleen RCE; inv.nr. 35598

Hendrik van Oort

Gezicht op de zuidzijde van de Pauluspoort
1821; Olieverf op paneel; Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35612

Lungiswa Gqunta, Lawn 1

MODERNE EN HEDENDAAGSE KUNST

Yto Barrada

After Stella

2018; katoen, zijde op linnen en plexiglas; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35630

Persijn Broersen, Margit Lukács

Fix the Variable, Exclude the Accidental, Eliminate the Impure, Unravel the Tangled, Discover the Unknown

2021; video animatie; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; in opdracht van het Centraal Museum vervaardigd; inv.nr. 35613

Sara Sejin Chang

Brussels

2016; video; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35529

Tacita Dean

Paradise: Cherubim

2021; kleuren print; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35641

Paradise: Archangels

2021; kleuren print; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35642

Paradise: Dominations

2021; kleuren print; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35643

Lungiswa Gqunta

Lawn 1

2017; hout, 4000 gebroken Coca Cola-flesjes, benzine, inkt; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35530

Harry de Groot

Ridder dood en duivel

Ca. 1945; ijzer, gesmeed; **schienking** door M.H. Soons-De Groot; inv.nr. 35578

Het meisje en de dood

Ca. 1945; ijzer, gesmeed; **schienking** door M.H. Soons-De Groot; inv.nr. 35579

Dachau

Ca. 1945; ijzer, gesmeed; **schienking** door M.H. Soons-De Groot; inv.nr. 35580

Jacoba Haas

Het laatste avondmaal

1994; olieverf op doek; aankoop; inv.nr. 35600

Dansen met de Gazellen

1980; olieverf op doek; aankoop; inv.nr. 35601; Jacoba Haas; Zonder titel (Stier met menselijke trekken), 1985; waterverf op papier; aankoop; inv.nr. 35602

Hermafroditus

1985; krijt op papier; aankoop; inv.nr. 35603

Surrealistische naakt dat uit raam kijkt/afbrokkelt

1982; potlood op papier; aankoop; inv.nr. 35604

Judith Hopf

Zonder titel (Laptop man 5)

2018; Poeder gecoat staal; aankoop mogelijk gemaakt door een bijdrage van The School of Life voor de presentatie van online colleges door Bart Rutten in 2021, ten tijde van de coronapandemie waarbij het museum veel gesloten moest blijven; inv.nr. 35655

Patricia Kaersenhout

Guess who's coming to dinner too?

2017-2021; mixed media; aankoop in samenwerking met Stedelijk Museum, Van Abbemuseum en Frans Hals Museum met steun van Vereniging Rembrandt (mede dankzij de jaarlijkse bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds, haar Titusfonds en haar Desirée Lambers Fonds) en het Mondriaan Fonds, het publieke stimuleringsfonds voor beeldende kunst en cultureel erfgoed.; inv.nr. 35610

Of Palimpsest and Erasure

2021; serie van 8 prints; print op papier; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; in opdracht van het Centraal Museum vervaardigd; inv.nr. 35625

Sanam Khatibi

Deadly nightshade

2020; olieverf op doek; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35548

Paul Klemann

IJsagen

1994; potlood en verkrijt op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35550

Klimmen

1994; potlood, vetkrijt en waterverf op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35549

Twee mannen

1994; potlood en vetkrijt op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35551

Droom

1990; (kleur)potlood op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35552

Lipsamoeraai

2002; potlood op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35554

Kast met uitgekerfde figuurtjes

1995; (kleur)potlood op papier; **schienking** van Dommering collectie; inv.nr. 35553

Job Koelewijn

Internal Communication Amplifier

1997; plastic tubes met douchekoppen in een kartonnen doos; **schienking**; inv.nr. 35593

Rezi van Lankveld

Si tu sors, je sors

2015; olieverf op doek; **schienking**; inv.nr. 35640

Willem van Leusden

Z.T.

1932; olieverf op doek; aankoop; inv.nr. 35555

Johannes Anthonius Moesman

Naakstudie

Schening; inv.nr. 35444

Naakstudie

Schening; inv.nr. 35443

Onbekend

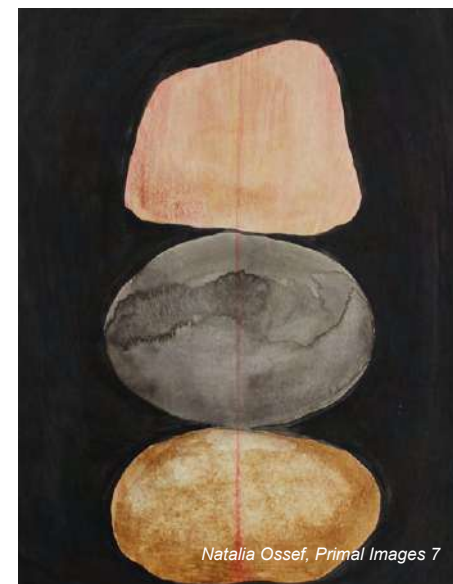
Portret Janus de Winter

Potlood; **schening**; inv.nr. 35608

Onbekend

Portret Friedrich Wilhelm Mengelberg (1837-1919)

1910; olieverf op doek; **schening** door Stichting het Willem Mengelberg-Archief; inv.nr. 35605

Natalia Ossef

Primal Images 6

2020; potlood en inkt op papier; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35644

Primal Images 7

2020; aquarel en kleurpotlood op papier; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35645

Earth Pieces II

2020; mixed media; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35646

Thierry Oussou

Zonder titel

2021; mixed media op papier; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35614

Tabita Rezaire

Orbit Diapason

2020; mixed media; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; in opdracht van IMPAKT [Centrum voor mediacultuur] en het Centraal Museum vervaardigd; inv.nr. 35575

Viviane Sassen

Consequences (Cadavre exquis)

2020; collage van digitale prints op Canson Rag Art Paper; schening, gerealiseerd in opdracht van het Centraal Museum en financieel mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35543

Maaïke Schoorel

Olympia Wolf

2020-2021; olieverf op doek; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35576

Victor Sonna

Nobody gives a shit about Rietveld in Mali
2018; Gevlochten riet, aarde uit Mali, epoxy;
aankoop met steun van het Mondriaan Fonds;
inv.nr. 35633

Adieu l'enfance - HOLY 2 – 13
2020; messing, brons; aankoop met steun van
het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35634

Jessica Stockholder

Monotype
1999; monotype en appliques van diverse
materialen op geschept papier; rode wollen
stof, gebreid; textiel; roze fond; aankoop met
steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35590

Jennifer Tee

Tampan World Mountain, Tree of Life
2021; pizografie op papier; aankoop met steun
van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35626

Evi Vingerling

Zonder titel
2020; gouache en acrylverf op doek; aankoop
met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr.
35629

Alida Ymele

Nafissatou la soubrette
2020; Titel serie: Shadow Women; acrylverf op
doek; aankoop met steun van het Mondriaan
Fonds; inv.nr. 35627

Femme sans voix
2020; Titel serie: Shadow Women; acrylverf op
doek; aankoop met steun van het Mondriaan
Fonds; inv.nr. 35628

Ina van Zyl

Pharrel
2019; olieverf op doek; aankoop met steun van
het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35606

Anton
2020; olieverf op doek; aankoop met steun van
het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35607

Jennifer Tee, Tampan World Mountain, Tree of Life

DICK BRUNA

Kleur in de krant, kleur aan de wand
1962-1974; drukwerk op papier; schenking; inv.
nr. 35639

Het leven is zo gemakkelijk niet
[Zwarte Beertjes 152]
1959; pocketboek; drukwerk op karton en
papier; schenking; inv.nr. 35562

De apenplaneet [Zwarte Beertjes 1101]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35569

Kermis in de regen [Zwarte Beertjes 174]
pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35564

*Aan de poort van het leven, Herinneringen van
een vrouwenarts* [Zwarte Beertjes 334]
pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35565

Telefoon uit Maastricht [Zwarte Beertjes 242]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35566

Maigret en de tweestuiverscherberg
[Zwarte Beertjes 847]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35567

De ijzeren trap [Zwarte Beertjes 853]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35568

De hond [Zwarte Beertjes 203]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35563

Robert [Zwarte Beertjes 121]
1958, ontwerp Dick Bruna 1958, oorspronkelijke
uitgave 1958; pocketboek; drukwerk op karton
en papier; schenking; inv.nr. 35560

Paul Vlaanderen en het Tyler Mysterie
[Zwarte Beertjes 144]
1986-1987, ontwerp Dick Bruna 1986-1987,
oorspronkelijke uitgave 1957; pocketboek;
drukwerk op karton en papier; schenking; inv.nr.
35561

In Memoriam De Schaduw [Zwarte Beertjes 8]
1961, ontwerp Dick Bruna 1961, oorspronkelijke
uitgave 1948; pocketboek; drukwerk op karton
en papier; schenking; inv.nr. 35557

Onder de appelbomen [Zwarte Beertjes 17]
1955; pocketboek; drukwerk op karton en
papier; schenking; inv.nr. 35558

*Paul Vlaanderen en het mysterie van de
ruitenboer* [Zwarte Beertjes 97b]
1971, ontwerp Dick Bruna 1971 oorspronkelijke
uitgave 1956; pocketboek; drukwerk op karton
en papier; schenking; inv.nr. 35559

Een erepalm voor Mrs. Pollifax
[Zwarte Beertjes 1590]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35572

Het curieuze beroep van Jonathan Hoag
[Zwarte Beertjes 1294]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35570

Zesde colonne, SF [Zwarte Beertjes 1389]
Pocketboek; drukwerk op karton en papier;
schenking; inv.nr. 35571

De vermiste kat voor

1965; drukwerk; aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35577

Moord in de hellekrocht [Zwarte Beertjes 23]

1956; drukwerk op karton en papier; schenking; inv.nr. 35591

Het meisje van de post [Zwarte Beertjes 1282]

1970; drukwerk op karton en papier; schenking; inv.nr. 35592

Affiche neem de tijd voor je tanden

1970-1979; drukwerk op papier; aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35589

MODE

Louis Vuitton by Virgil Abloh

Ensemble Afrika pied-de-poule jas, blousonpantalon, tas en schoenen
F/W 2019-20 2019 wol; schenking; inv.nr. 35544/001-003

Abi Ishola

Beyond Classically Beautiful T-shirt
katoen; aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35545

Jan Jansen

Bamboeschoenen Rattan
Ca. 1973; rotan; suède; schenking; inv.nr. 35588/001-002

Patrick Kelly

Jurk
F/W 1989-90; synthetische vezels, plastic; aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35546

Maison Martin Margiela

Grijze trui
gebreed; schenking; inv.nr. 35651

Liesel Swart

LEV '01 laars
2015; vilt (melange van verschillende wolsoorten); rubber beschermzolen; hakken van gerecycled hout; aankoop; inv.nr. 35573/001-002

Raffia

2017; raffia, gehaakt met de hand; plantaardig gelooide binnenzolen. Loopzolen, bekleed met koolstofplaat en beschermd met rubber beschermzooltje. Houten hak.; aankoop; inv.nr. 35574/001-002

Onbekend

Haarwerk
1862-1870; schenking; inv.nr. 35653

Jan Jansen, Bamboeschoenen Rattan

STADSGESCHIEDENIS

Bellenrad 1400-1499

IJzer; brons; schenking door M.H. Soons-De Groot; inv.nr. 21086

Scheepsmodel van De Utrecht, omstreeks 1650

Hout; textiel; bruikleen particuliere collectie; inv.nr. 35556

Informatiebord Domtoren 1900-2000

Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35584

Informatiebord Domtoren 1900-2000

Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35585

Sleutelbos van de Domtoren 1900-1910 (waarschijnlijk)

Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35581

Sleutelbos van de Domtoren 1900-1910 (waarschijnlijk)

Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35582

Informatiebord Domtoren 1800-1900

Aankoop met steun van de VriendenLoterij; inv.nr. 35583

TOEGEPASTE KUNST

Anna Agaard Jensen

Laid-back Lure
2020; polyurethaan foam, styrofoam, triaxiale vezel, acryl hars; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35595

Joost van Bleiswijk

Sketch chair prototype 1
2021; staal, gelast; plaatstaal; poederoat; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35586

Protopunk console

2021; staal, handgesneden, zwart en wit gelakt; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35587

Eline Brouwers

Het Stoel
2018; essenhout, koperdraad; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35596

Kiki van Eijk

Conversation Piece
2016; walnoothout, karton, brons, beschilderd aluminium; aankoop met steun van het Mondriaan Fonds; inv.nr. 35547

ONDERZOEK EN PUBLICATIES

Liesbeth Helmus

Roelant Saverij's Garden

in: On the Necessity of Gardening. An ABC of Art, Botany and Cultivation (red. Laurie Cluitmans), Utrecht (Centraal Museum) 2021, p. 163-168

De bloementuin van Roelant Savery

Oud-Utrecht. Tijdschrift voor geschiedenis van stad en regio Utrecht 2021, p. 10-15

Laurie Cluitmans

On the Necessity of Gardening: An ABC of Art, Botany and Cultivation
Amsterdam: Valiz, 2021

Is it possible to be a revolutionary and like flowers; A contemporary floriography.

Cluitmans, Laurie, Heske ten Kate (ed.); Nest en Centraal Museum, 2021.

De te overbruggen afstand

In: Antonis Pittas. jaune, geel, gelb, yellow. Monochrome. Jap Sam Books, 2021

Interview met Lungiswa Gqunta

MetropolisM, nr. 6, 2021

René de Kam

De Utrechtse Domtoren. Trots van de stad

René de Kam, Frans Kipp en Daan Claessen; Utrecht 2021 (uitgebreide en herziene derde druk, 560 pagina's)

Het hele gewelf zou kunnen instorten! De restauratie van de kap van de Domtoren

In: Luid & Duidelijk, Verenigingsorgaan UKG, december 2020, jaargang 39, nummer 96, p. 21-27

Reizen door de tijd. Archieven als bron voor historische 3D-modellen

Daan Claessen en René de Kam; in Article Kunsthistorisch Tijdschrift, nummer 26 2021, p. 1-7

Museumtuin vol symboliek en ontmoeting

In: Tijdschrift Oud-Utrecht juni 2021, p. 17-21

The Agnieten Convent. A garden of encounters, colours and symbols

In: On the necessity of gardening. An ABC of art, botany and cultivation, Amsterdam 2021, p. 121-125

Ninke Bloemberg

VOICES OF FASHION: Black Couture, Beauty & Styles

Ninke Bloemberg, Janice Deul, Waanders, 2021. 160 p. Publicatie bij de tentoonstelling *Voices of Fashion*, 12 feb - 15 aug 2021

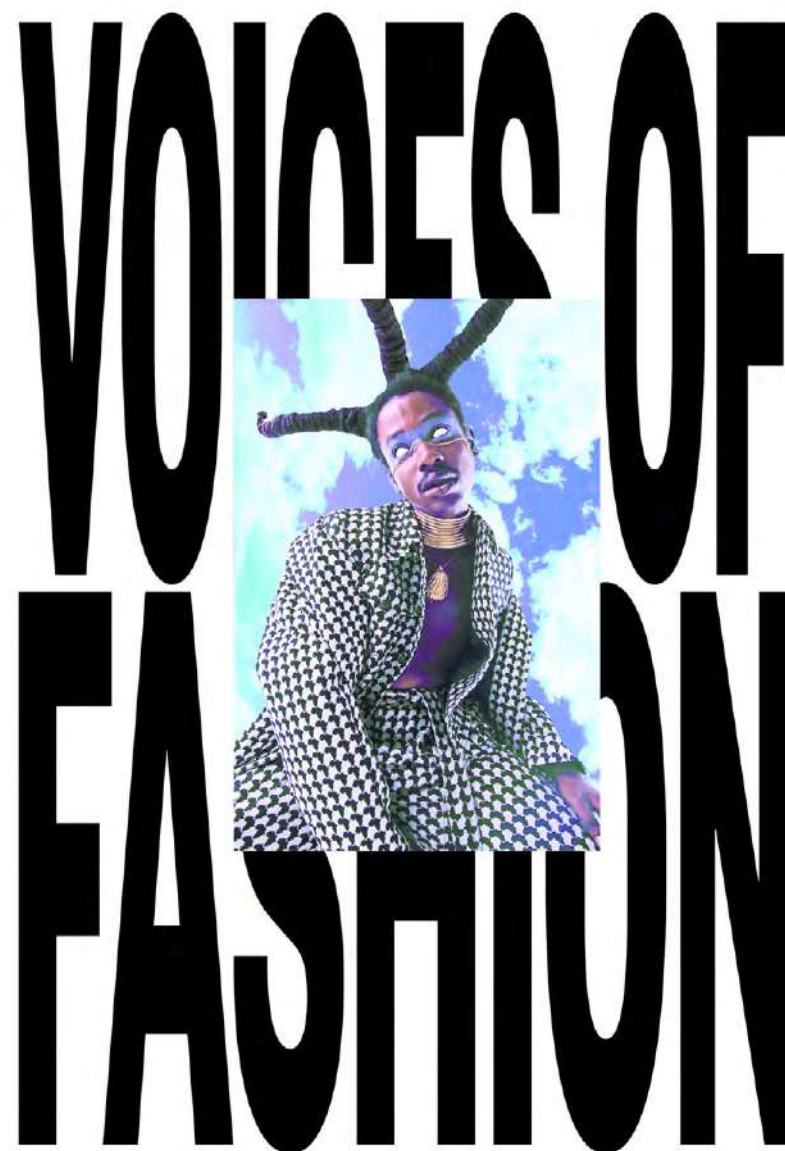
MAISON AMSTERDAM. De Stad, De Mode en De Vrijheid

Ninke Bloemberg, Pieter Eckhardt; W-Books, 2021. 160 p. Publicatie bij de tentoonstelling *Maison Amsterdam* in De Nieuwe Kerk in Amsterdam, 18 sept 2021 - 3 april 2022

Bart Rutten:

Major Tom

In J. Holten en T. Köhlhofer (ed.) *Terra Nova* - Robbie Cornelissen. Mannheim, DCV, 2021
Rutten, B. "Omwillen van de kunst", Magazine pictoright, online

VOICES OF FASHION

BLACK COUTURE, BEAUTY & STYLES

PERSONEEL

ARBEIDSOVEREENKOMSTEN

Het gemiddeld aantal medewerkers met een arbeidsovereenkomst met het Centraal Museum is in 2021, ten opzichte van 2020, gedaald van 143 naar 135 medewerkers. In 2021 zijn 70 medewerkers in dienst met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd.

VACATURES

Als gevolg van verloop door ontslag op eigen verzoek door medewerkers zijn er in 2021 zes vacatures ontstaan, waarvan er eind 2021 vijf zijn vervuld.

Na het verstrijken van de maximale contractduur zijn er wederom voor twee juniorfuncties vacatures opengesteld en vervuld.

Binnen verschillende afdelingen zijn zes nieuwe functies ontstaan waarvoor vacatures werden gepubliceerd en nieuwe medewerkers voor zijn aangenomen. Als gevolg van de herstructurering bij de afdelingen Publiek & Informatie en Commerciële Zaken zijn drie vacatures voor nieuwe functies door interne medewerkers van het museum vervuld. Om de capaciteit bij het Projectbureau en bij de afdeling Evenementen te verhogen, zijn drie vacatures voor nieuwe functies door interne medewerkers van het museum vervuld. Ter aanvulling van de pool aan oproepkrachten voor horecafuncties zijn na openstelling van de vacature drie nieuwe medewerkers aangenomen. Tevens bleek er behoefte om na heropening van het museum ten gevolge van de coronamaatregelen de pool van oproepkrachten voor de functie van publieksmedewerkers aan te vullen. Er zijn vier nieuwe oproepkrachten aangenomen na een wervingsprocedure. Er zijn geen vacatures ontstaan als gevolg van natuurlijk verloop in verband met de AOW-leeftijd.

VRIJWILLIGERS

Het aantal reguliere vrijwilligers is ook in 2021 ongeveer gelijk gebleven: ruim 100 personen. De meeste vrijwilligers werkten nog steeds, indien de coronaregels dat toelieten, in de entreehal van het Centraal Museum, het Informatiecentrum en het nijntje museum. In verband met onder andere de nieuwe, tijdelijke locatie van het nijntje museum is eind 2021 de werving van ongeveer 15 nieuwe vrijwilligers in gang gezet.

INHUUR

In 2021 was één medewerker werkzaam die via Driessen is ingehuurd. In totaal werkten er twee uitzendkrachten.

ZZP

In 2021 werkten bij verschillende afdelingen van het Centraal Museum ongeveer 40 zzp'ers. Een grote groep daarvan werkt bij de Technische Dienst of als rondleider. Voor de functie van rondleider worden in verband met het beleidsvoornemen om rondleiders uitsluitend via een zzp-overeenkomst te laten werken, eind 2021 nieuwe zzp'ers geworven.

STAGES

Het aantal stagiairs dat in 2021 werkzaam is geweest bij het museum is 26. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het jaar 2020, waarin er 24 stagiairs werkzaam waren bij het museum.

ZIEKTEVERZUIM

In 2021 is het ziekteverzuim vrijwel gelijk gebleven aan 2020 met een percentage van 3,81% exclusief zwangerschapsverlof. In 2020 was dit 3,68%. Er zijn structureel minder langdurig ziekgemelde medewerkers ten opzichte van de jaren vóór 2020. Tevens is het aantal ziekmeldingen in 2021 gedaald ten opzichte van 2020. Nog steeds vinden periodiek ziekteverzuimgesprekken plaats met medewerkers die vaker dan driemaal in een jaar ziek zijn.

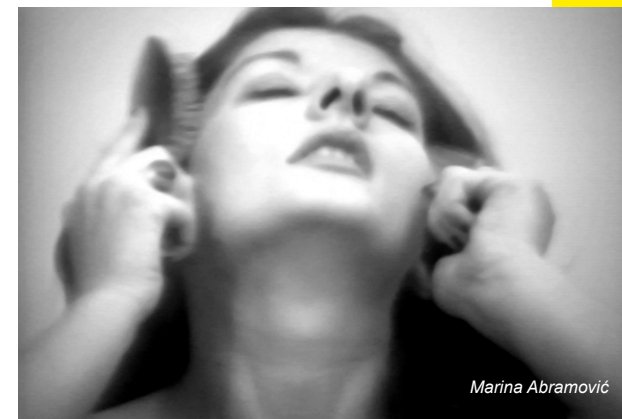
VOORUITBLIK 2022

DE BOTANISCHE REVOLUTIE

Vanwege de sluiting van het museum in december 2021 en januari 2022, is besloten om *De botanische revolutie* te verlengen tot en met 1 mei 2022. Waar kunstwerken vervangen moeten worden, omdat ze bijvoorbeeld ergens anders worden verwacht, zullen hedendaagse kunstenaars nieuwe werken toevoegen aan de tentoonstelling. Zo blijft *De botanische revolutie* voortdurend in beweging, net zoals een tuin. *Stoel neemt stelling*, die in eerste instantie in februari 2022 zou openen, is verplaatst naar 2023.

DE GEZONDE STAD

Met de tentoonstelling *De gezonde stad* vieren we in de zomer van 2022 het 900-jarige bestaan van Utrecht. De invalshoek van de expositie is: gezond stedelijk leven door de eeuwen heen. De tentoonstelling onderzoekt hoe Utrecht zich weer herstelde nadat ze werd getroffen door een grote crisis - net zoals de afgelopen jaren het geval was.

DOUBLE ACT

Twee ogenschijnlijk totaal verschillende collecties ontmoeten elkaar in *Double Act*: de monumentale video-installaties van de Amerikaanse familie Kramlich en de 17de-eeuwse schilderwerken van het Centraal Museum. Hedendaagse grootheden als Bill Viola, Marina Abramović, Bruce Nauman en Steve McQueen worden gecombineerd met Utrechtse topstukken van Abraham Bloemaert, Roeland Saverij, Jan van Scorel, Dirck van Baburen en Gerard van Honthorst. Deze tentoonstelling overweldigt door de emoties in de oude en hedendaagse meesterwerken en die als een spiegel van de ziel optreden

SLUITING COLLECTIEZALEN IN VERBAND MET UITBREIDING

In samenwerking met de Utrechtse Vastgoed Organisatie start in het voorjaar van 2022 de verduurzaming van de daken en gevels van de 1920-vleugel, het gebouw waar de vaste collectie is gehuisvest. Deze verbouwing, die het grootste deel van 2022 in beslag zal nemen, zorgt er uiteindelijk voor dat we een verbeterde klimaatbeheersing zullen hebben waardoor we de energiekosten kunnen verlagen. Gedurende deze periode blijven de Refter, het Utrecht Lokaal en atelier van Dick Bruna, de kapel, entree, museumcafé en de tentoonstellingen in de Stallen toegankelijk voor het publiek. Na de verduurzaming is de nieuwe collectie-opstelling van het museum te zien, waarin de route sterk is verbeterd.

OPENING VERNIEUWDE NIJNTJE MUSEUM

Het nijntje museum is vanwege een grote verbouwing op de huidige locatie tijdelijk verhuisd naar de Oudegracht 167. Het museum op de Agnietenstraat breidt uit met meer themaruimtes. Daarnaast komt er een café bij en een theater. Het vernieuwde nijntje museum opent naar verwachting in het najaar van 2022.

OUD AMELISWEERD

Het Centraal Museum neemt vanaf het voorjaar van 2022 de taak op zich om op de eerste verdieping van Landhuis Oud Amelisweerd, met de genereuze steun van de Hartwig Art Foundation, twee solotentoonstellingen per jaar te organiseren. Het programma zal zich richten op gerenommeerde, nog levende Nederlandse kunstenaars die duidelijk hun sporen hebben

verdiend in Nederland en daarbuiten. In het voorjaar starten we met een wervelende presentatie van Amie Dicke, in het najaar gevolgd door een presentatie van Marijke van Warmerdam.

COLOFON

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2022

FOTOGRAFEN

Adriaan van Dam, p. 11, 12, 17, 18, 20
AiRich, p. 1, 30
André Russcher, p. 38
Angeliek de Jonge, p. 4, 22
Charlott Markus, p. 30
Christian Mpamo, p. 39
Robert Oosterbroek, p. 5, 15, 19,
Eddo Hartmann, p. 18, 31
Ernst Moritz, p. 40
Fotodienst GAU, p. 9
Gert Jan van Rooij, p. 3, 13, 14, 16, 20, 32
Gracia Noltén, p. 21, 22, 25
Hans Wilschut, p. 27
Hugard & Vanoverschelde, p. 30
Jan-Kees Steenman, p. 8
Kaka Lee, p. 23
Kevin Kwee, p. 2, 6, 7, 23, 24, 38
Lotte Stekelenburg, p. 36
Maike Peters, p. 24
Mike Bink, p. 10, 18, 19
Rutger Lamers, p. 28, 29
Sofie Roessingh, p. 21
Wessel Spoelder, p. 26, 38

REDACTIE

Abraham Meeuwsen
Anouk Evertse
Jacqueline Rutten

CENTRAAL MUSEUM

UTRECHT

Centraal Museum Utrecht
Agnietenstraat 1, 3512 XA Utrecht
info@centraalmuseum.nl